

CRNA GORA

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA
I TURIZMA

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI

Decembar, 2012. godine

IZVJEŠTAJ

o sprovedenoj javnoj raspravi o tekstu Nacrta Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je 19. marta 2012. godine, na osnovu člana 9 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija („Službeni list CG“ br. 7/12), objavilo Javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata u sastav Radne grupe za izradu Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja. Komisija za izbor predstavnika nevladinih organizacija u sastav Radne grupe za izradu Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, dana 2. aprila 2012. godine, konstatovala je da se, po Javnom pozivu nevladinim organizacijama, za predlaganje kandidata u sastav Radne grupe za izradu Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, broj 10-883/3 od 21. marta 2012. godine, u naznačenom roku, nije prijavila nijedna nevladina organizacija.

Nakon toga, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, je, u skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Službeni list Crne Gore“, broj 12/12), objavilo Poziv na konsultacije zainteresovane javnosti povodom donošenja Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja koje su trajale 20 dana, od 14. juna do 4. jula 2012. godine. Konsultacijama se obezbjeđuje informisanje najšire javnosti o planiranim aktivnostima na pripremi zakona, u cilju potpunije razmjene informacija, učestvovanja zainteresovanih strana u pripremi zakona i otklanjanja negativnih posljedica u primjeni zakona.

U istom periodu, na poziv Ministarstva održivog razvoja i turizma, relevantne institucije imenovale su svoje predstavnike za rad u Radnoj grupi koja je oformljena rješenjem Ministra. Prvi nacrt zakona izrađen je u saradnji sa ekspertom, g-đom Teom Bilić Zabrić, u ime slovenačke konsultantske kompanije „INKO svetovanje“, d.o.o. iz Ljubljane, i isti je prosljeđen članovima Radne grupe na davanje komentara. Nakon intezivnog rada radne grupe, pripremljen je drugi nacrt Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja sa Obrazloženjem.

Dana 19. oktobra 2012. godine, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je, u skladu sa Uredbom o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona („Službeni list Crne Gore“, broj 12/12) pokrenulo Javnu raspravu o nacrtu Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja. Sadržaj Programa javne rasprave je obuhvatio:

- postavljanje Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja sa obrazloženjem na internet stranici Ministarstva održivog razvoja i turizma www.mrt.gov.me,
- postavljanje Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja sa obrazloženjem na portal e-Uprave <http://www.euprava.me/>,
- postavljanje Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja sa obrazloženjem na internet stranici Arhus centra Podgorica www.arhuscg.me i Arhus centra Nikšić info@ozon.org.me,
- objavljivanje poziva za učešće u javnoj raspravi u štampanom mediju „Pobjeda“, i
- organizovanje tribine, koja **je održana u petak, 23. novembra** 2012. godine, u multimedijalnoj sali na prizemlju Ministarstva održivog razvoja i turizma, sa početkom **u 11h**.

Ovim putem, Ministarstvo održivog razvoja i turizma je uputilo poziv građanima, stručnim i naučnim institucijama, državnim organima, strukovnim udruženjima, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim organizacijama i zajednicama da se

uključuje u javnu raspravu i daju svoje prijedloge, primjedbe i sugestije na tekst Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja.

U toku četrdesetodnevne javne rasprave o tekstu Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, 23. novembra 2012. godine, u multimedijalnoj sali na prizemlju Ministarstva održivog razvoja i turizma, sa početkom u 11 h, održana je javna tribina.

U ime Ministarstva održivog razvoja i turizma, u svojstvu predlagača zakona, učestvovala su:

- **gđa Tamara Đurović**, samostalni savjetnik;
- **gđa Slavica Braunović**, samostalni savjetnik;
- **gđa Maja Raičević**, samostalni savjetnik i
- **gđa Đordina Stajkić**, samostalni savjetnik.

U okviru uvodne riječi, g-đa Đurović je pozdravila prisutne, izrazila zahvalnost za zainteresovanost za učestvovanje u izradi ovog propisa i održala prezentaciju. Prezentacija je obuhvatila sljedeće:

- Šta su to nejonizujuća zračenja?
- Izvori nejonizujućih zračenja
- Uticaj nejonizujućeg zračenja na zdravlje ljudi (stanovništvo i profesionalno izložena lica) i na životnu sredinu
- Normativno uređenje zaštite od od nejonizujućih zračenja u Crnoj Gori i EU
- Pregled aktivnosti na izradi propisa
- Struktura propisa
 - ✓ Predmet uređivanja
 - ✓ Osnovni principi i mjere zaštite
- Dostavljena mišljenja, procentualni prikaz
- Pojašnjenje konkretnih odredaba
- Ključne primjedbe o kojima treba raspraviti

Nakon pozdravne riječi i uvodne prezentacije gđe Tamare Đurović, predstavnice predlagača Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja - Ministarstva održivog razvoja i turizma, predstavnici institucija su, u direktnoj diskusiji, ukazali na određena pitanja svojim primjedbama, sugestijama i komentarima.

U diskusiji su intezivno učestvovali: gđa **Lidija Čizmović**, Agencija za lijekove i medicinska sredstva, **gđin Boris Jevrić**, pomoćnik direktora Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, **gđin Zihad Methadžović**, NVO "Forenzičar", **gđa Gorica Fatić**, Klinički centar Crne Gore, **gđa Sonja Ivanović**, Klinički centar Crne Gore, **gđa Nataša Pavlović**, Telenor d.o.o., **gđin Ilija Radović**, Agencija za zaštitu životne sredine, **gđin Draško Ivanović**, Crnogorski Telekom, **gđin Dragan Mrkić**, Radio-difuzni centar, **gđin Aleksandar Vukmirović**, Radio difuzni centar, **gđin Elvis Babačić**, Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i član Radne grupe za izradu Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, **gđa Radojka Radulović**, sekretarijat za planiranje i uređenje životne sredine, Prijestonica Cetinje, **gđin Nikola Ivanović**, Agencija za elektronske medije i član Radne grupe za izradu Zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja i **gđa Ljiljana Đerković** iz Ministarstva odbrane.

Rasprava se uglavnom vodila oko već prepoznatih dilema, koje je gđa Đurović u uvodnoj prezentaciji istakla. To se odnosilo na:

- ✓ **prva i periodična mjerenja, načine mjerenja**
- ✓ **kategorizaciju izvora**
- ✓ **dozvolu za korišćenje izvora nejonizujućih zračenja**
- ✓ **izuzimanje od primjene**
- ✓ **izradu Studije korišćenja zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja**

G-din Jevrić je izrazio zahvalnost što je, kao član radne grupe koja je učestvovala u izradi Nacrta zakona, uključen i predstavnik Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Tokom svog izlaganja, osvrnuo se na komentare koje je dostavila Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, a koji se, prije svega, odnose na pronalaženje adekvatnog mjesta dozvoli za korišćenje elektromagnetnih polja, te da ona ne može biti uslov dozvole odobrenja za korišćenje radio-frekvencija, jer se isto izdaje u postupku izdavanja građevinske dozvole. Takođe se osvrnuo na neophodnost kategorizacije izvora.

G-din Ilija Radović, ispred Agencije za zaštitu životne sredine, je saglasan sa primjedbom Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Naime, g-din Radović smatra da prvi korak zainteresovane strane (operatera), u ovom slučaju, jeste odobrenje za korišćenje određene frekvencije, koje se dobija od strane Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, koje im ne daje pravo da montiraju i grade objekte. S tim u vezi, g-din Radović je saglasan da je iz Člana 17, stav 2, potrebno brisati "za korišćenje radio frekvencije", sa čime se složila **gđa Nataša Pavlović**, a i ostali učesnici.

G-din Zihad Methadžović, predstavnik NVO „Forezničar“, je postavio pitanje zbog čega je iz člana 2 izuzeta vojska, policija i određene transportne organizacije, kao i zbog čega nije preuzet hrvatski zakon o nejonizujućem zračenju, koji obuhvata i vojsku i policiju, i koji je već odobren od strane Evropske komisije. Na ovo pitanje, g-đa Đurović je ukazala da je uobičajeno da se izuzimaju organi državne uprave nadležni za odbranu zemlje i unutrašnje poslove i da je to diskreciono pravo jedne zemlje. Takođe je prisutne upoznala da to potvrđuje direktiva 89/391, kojom je u članu 2 (primjena) definisano da se ova Direktiva primjenjuje na sve sektore djelatnosti, kako javne tako i privatne (industrijske, poljoprivredne, privredne, administrativne, uslužne, obrazovne, kulturne, zabavne itd.), ali **da se ne primjenjuje** kod svojstvenih obilježja određenih specifičnih aktivnosti u sektoru državne uprave, kao što su **oružane snage ili policija, ili na neke posebne aktivnosti u poslovima zaštite građana sa kojima je u direktnoj suprotnosti**. Takođe je ukazala da su to takođe odredbe izmijenjene direktive.

G-đa Ljiljana Đerković, savjetnik za životnu sredinu u Ministarstvu odbrane, je obavijestila prisutnu javnost da je Ministarstvo odbrane dalo pozitivno mišljenje na nacrt Zakona o nejonizujućem zračenju, i da je, sa njihovog aspekta, u potpunosti opravdano izuzeće vojske i policije iz Zakona. G-đa Đerković je takođe ukazala na činjenicu da je sistem odbrane, koji tretira vojsku i policiju, zatvoren sistem, koji kao takav može da funkcioniše, kao i da zemlja ima diskreciono pravo da uredi ove oblasti.

G-đa Gorica Fatić je izrazila zadovoljstvo uvodnim izlaganjem i zamolila da se prezentacija dostavi putem e-maila. G-đa Fatić je takođe postavila pitanje zbog čega institucija, kao što je Klinički centar, nije bio uključen u izradu ovako važnog Zakona, kao i zbog čega se ovaj Zakon ne odnosi na stanovništvo. G-đa Đurović je napomenula da su, u rad Radne grupe, uključeni predstavnici Ministarstva zdravlja, kao i da će predstavnici Kliničkog centra biti uključeni u izradu i implementaciju podzakonskih akata. Takođe, gđa Đurović je objasnila da se nacrt Zakona odnosi na stanovništvo i profesionalno izložena lica, ali ne i na pacijente.

G-đa Sonja Ivanović je mišljenja da stav 3 člana 23 „ako je urađen proračun, odnosno procjena nivoa zračenja u tkivima bolesnika“ treba brisati, imajući u vidu da je upotreba ultrazvuka opravdana sa medicinskog aspekta i da nije dokazana štetnost. G-đa Ivanović je postavila pitanje da li su donešene Direktive koje se odnose na magnet. G-đa Đurović se zahvalila na sugestiji, uz nagovještaj da će, shodno obrazloženju g-đe Ivanović, ista biti prihvaćena, i napomenula da se donešene Direktive odnose na nuklearnu magnetnu rezonancu i da je to izvor elektromagnetnog polja.

Predstavnici Radio difuznog centra, **g-din Dragan Mrkić** i **g-din Aleksandar Vukmirović**, napomenuli su da će Radio-difuzni centar dostaviti komentare i primjedbe na Nacrt zakona prije 29.11.2012.godine i složili se da nulto stanje treba istretirati, kako bi se vidjelo koliko se postojeće lokacije mogu zagaditi sa novom emisijom, odnosno da li se mobilnim operatorima može dati saglasnost za instaliranje nove opreme, ukoliko se već zna da je određena lokacija zagađena u elektromagnetnom smislu. Takođe, g-din Mrkić je napomenuo da je većina lokacija nepristupačna, u smislu konfiguracije terena, odnosno, do tih lokacija je izuzetno teško fizički doći. Neke od tih lokacija se nalaze na visini ispod, a neke iznad 1000 m. U tom kontekstu, g-din Mrkić smatra da nije svrsishodno vršiti periodična mjerenja za ove lokacije, i to ne samo za emisione lokacije, već i za trafo stanice. Stoga, predlog Radio difuznog centra je da se lokacije, koje su udaljene od gradskog jezgra i do kojih je teško fizički doći, izuzmu iz periodičnih mjerenja.

Takođe, **g-din Elvis Babačić**, iz Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, se osvrnuo na temu periodičnih mjerenja za stacionarne izvore, pri čemu je iznio mišljenje da je nepraktično Zakonom određivati periodičnost mjerenja. U tom kontekstu, diskusija je bila veoma intezivna, pri čemu su se prisutni usaglasili oko predloga g-dina Babačića da se posebnim pravilnikom propišu načini prvih i periodičnih mjerenja kao i kriterijumi kojim će se odrediti učestalost periodičnih mjerenja, oko čega je postignut dogovor. Ovo iz razloga što se može pokazati da za neke izvore nejonizujućih zračenja nije uopšte potrebno vršiti periodična mjerenja, dok je za neke izvore potrebno vršiti mjerenja i više puta godišnje. Predlog g-dina Babačića je da se Pravilnikom propišu kriterijumi za vršenje periodičnih mjerenja, a da se iz člana 1 izbriše „...jedanput svake druge kalendarske godine“. Dogovor je jednoglasno prihvaćen.

G-đa Radojka Radulović je postavila pitanje na koji način će se vršiti mjerenja, ukoliko je prostorno – urbanističkim planom predviđeno da se, na određenoj lokaciji, u čijoj se blizini nalazi bazna stanica, gradi turistički kompleks. Odgovor na pitanje koje se tiče prenamjene urbanističkim planom daje član 20 Zakona. S tim u vezi, ukoliko na određenoj lokaciji već postoji izgrađen stacionarni izvor, a ta se lokacija želi prenamijeniti, može se prenamijeniti prostorno planskom dokumentacijom u područje povećane osjetljivosti. To će biti moguće sprovesti samo ukoliko se izvršenim mjerenjem utvrdi da ispunjava uslove u pogledu propisanih granica izlaganja za područje povećane osjetljivosti.

G-din Nikola Ivanović je ukazao da osnovna ograničenja i referentne veličine nijesu definisane na pravi način. S tim u vezi, Agencija za elektronske medije je, u dostavljenim primjedbama i sugestijama, dala napomenu da se u članu 13, stav 4, uslovi koji se odnose na osnovna ograničenja i referentne veličine daju za područja posebne osjetljivosti i profesionalne izloženosti, jer se, kako trenutno stoji u članu ovog Zakona, referentne veličine i osnovna ograničenja odnose na sve. G-đica Đurović je napomenula da će se uzeti definicija data u direktivama, jednobrazna, te da će se u detaljnoj izradi Pravilnika o granicama izlaganja voditi računa o propisanim granicama. U odnosu na preporuku, direktive Savjeta imaju veću snagu, tj. obavezne su za Crnu Goru u procesu harmonizacije zakonodavstva Crne Gore sa pravom Evropske unije.

G-din Draško Ivanović je postavio pitanje u smislu ko je na Lovćenu izvor od posebnog interesa – RDC ili operator koji ima jednu baznu stanicu? Takođe, g-din Ivanović je postavio pitanje da li se u neravnopravan položaj dovode slučajno zatečeni emiteri koji vrlo minimalno zagađuju životnu sredinu od posebnog interesa? Na postavljeno pitanje, dat je odgovor da je predviđena izrada podzakonskog akta, kojim će eksplicitno biti navedeno koji su to izvori od posebnog interesa, odnosno zatečeni značajni izvori nejonizujućih zračenja, te da će Ministarstvo održivog razvoja i turizma pri izradi podzakonskog akta sprovesti konsultacije sa imaacima izvora zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja.

Na samom kraju, konstatovano je da je javna tribina bila vrlo konstruktivna i produktivna.

DOSTAVLJENI KOMENTARI, MIŠLJENJA, PRIMJEDBE I SUGESTIJE

Ministarstvu održivog razvoja i turizma su, tokom četrdesetodnevne javne rasprave, dostavljeni komentari, mišljenja, primjedbe i sugestije u pisanoj i elektronskoj formi.

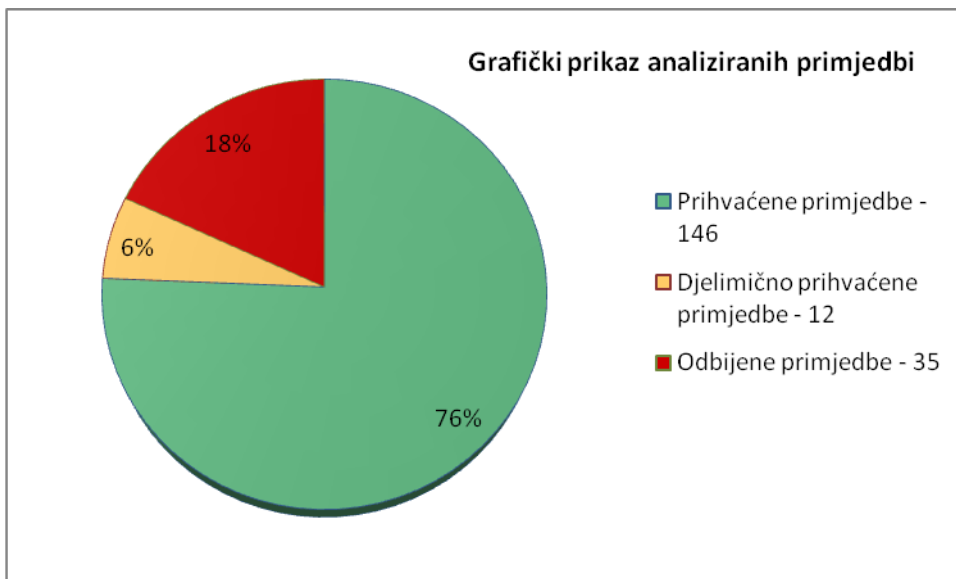
Subjekti koji tokom javne rasprave nijesu imali primjedaba na Nacrt zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja su:

- 1) Ministarstvo saobraćaja i pomorstva;
- 2) Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije;
- 3) Ministarstvo odbrane;
- 4) Ministarstvo zdravlja;
- 5) Agencija za lijekove i medicinska sredstva;
- 6) AD „Prenos“.

Zainteresovani subjekti koji su dostavili komentare, mišljenja, primjedbe i sugestije na Nacrt zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja su:

- 1) **Institut za standardizaciju**, 6 primjedaba;
- 2) **Privredna komora Crne Gore**, 2 primjedbe;
- 3) **Agencija za zaštitu životne sredine**, 20 primjedaba
- 4) **Unija poslodavaca**, 32 primjedbe;
- 5) **Uprava za inspekcijske poslove**, 45 primjedaba;
- 6) **Akreditaciono tijelo Crne Gore**, 1 primjedba;
- 7) **Društvo sa ograničenom odgovornošću „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“- Podgorica**, 12 primjedbi;
- 8) **Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost**, 28 primjedaba;
- 9) **Agencija za elektronske medije**, 12 primjedaba;
- 10) **Crnogorski Telekom AD**, 16 primjedaba;
- 11) **Društvo sa ograničenom odgovornošću „Telenor“**, 5 primjedaba;
- 12) **Sektor za građevinarstvo Ministarstva održivog razvoja i turizma**, 3 primjedbe
- 13) **Radio-Difuzni Centar**, 1 primjedba
- 14) **Društvo za telekomunikacije “MTEL” d.o.o.**, 10 primjedaba.

Od navedenih 14 zainteresovanih subjekata, dostavljeno je ukupno **193 pojedinačnih primjedaba**. Od 193 pojedinačnih primjedaba **prihvaćeno je 146, djelimično je prihvaćeno 12 i nije prihvaćeno 35**. Grafički prikaz analize dostavljenih primjedbi, sugestija i komentara dat je na grafiku:

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU

Prihvaćene su primjedbe Instituta za standardizaciju.

PRIVREDNA KOMORA CRNE GORE

Primjedbe nijesu prihvaćene iz razloga što član 1 a i 3 nacrta zakona daju jasne definicije nejonizujućih zračenja, dok se druga primjedba odnosi na predmet regulisanja drugih propisa.

AGENCIJA ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE

Od dostavljenih 20 primjedaba Agencije za zaštitu životne sredine, nijesu prihvaćene tri primjedbe i to:

1. **Član 2 stav 1 alineja 4** (sada alineja 2): „brisati“.

Primjedba se ne prihvata.

Ovaj zakon ne može urediti nešto što je već uredio neki drugi propis. Naime, Zakon o medicinskim sredstvima uredio je promet medicinskih sredstava.

2. **Član 6 (sada je izbrisan)** U članu 6, u okviru kojeg se navode nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine neophodno je dodati i nadležnost Agenciji da „sprovodi postupak procjene uticaja na životnu sredinu za izvore elektromagnetnog polja“.

Primjedba se ne prihvata.

Nadležnost vršenja procjene uticaja na životnu sredinu (državna i lokalna) je uređena u Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu (član 4), te bi prihvatanjem ovakve primjedbe ista bila u suprotnosti sa tim propisom. Član o nadležnostima je izbrisan shodno sugestijama Sekretarijata za zakonodavstvo.

3. **Član 18** (sada 17) „Smatramo da ovo mora da bude Državni projekat, koji treba da rade naše stručne institucije, jer će se samo na taj način postići kvalitet i dobiti adekvatna slika (mapa) Crne Gore sa aspekta nejonizujućeg zračenja.“

Primjedba se ne prihvata iz razloga jer to ne može biti državni projekat, već obaveza imaoca zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja. Da bi se izbjegle biznis barijere, da svako ponaosob izradi Studiju kao što je to slučaj u Hrvatskoj, predložili smo da se uradi jedna zajednička Studija, a posao koji se odnosi na raspisivanje tendera koordiniraće Agencija za zaštitu životne sredine. Takođe, primjedba se odbija iz razloga što domaća i strana lica moraju biti izjednačena. Međutim, data je odložena primjena zakona i dovoljan prelazni rok da se takvi kapaciteti izgrade u Crnoj Gori.

UNIJA POSLODAVACA CRNE GORE

Od 32 dostavljene primjedbe **prihvaćeno je devet (9) primjedaba, djelimično je prihvaćeno sedam (7) primjedaba i nije prihvaćeno šesnaest (16) primjedaba.** Prihvaćene primjedbe odnose se na: čl. 9 i 10 (sada 8 i 9), čl. 9 i 10 (sada 8 i 9) stav 3, alineja 1 i 2, član 11 (sada 10), član 13 st.1 i 2, član 17 (sada 16), stav 5, član 20, član 28 (sada 27) , član 33 stav 5 (sada član 35), 38 stav 1 (izbrisan član). U nastavku obrazložemo zašto su neke primjedbe djelimično prihvaćene a zašto neke nijesu prihvaćene.

1. **Član 3 tačka 17** (sada 9, stav 4) : jasno naznačiti da li je u ulozi operatera ili rukovaoca i organ državne uprave koji posjeduje dozvolu za korišćenje. U protivnom, stiče se utisak da se odredbe ovog zakona ne odnose i na organe državne uprave.

Primjedba se djelimično prihvata. U članu 2 su definisani izuzeci od primjene ovog Zakona. Na sva druga pravna lica, privredna društva ili druga pravna lica odnose se sve odredbe predloga propisa. Organi uprave, koji nijesu izuzeti ovim propisom, mogu imati svojstvo pravnog lica i ukoliko posjeduju izvore nejonizujućih zračenja, potrebno je da dobiju dozvolu za korišćenje/promet istih, ukoliko nijesu u konfliktu interesa sa dozvolama koje taj organ uprave izdaje.

2. Dopuniti pojmovnik (značenje izraza) , kako smo to već naveli u opštoj primjedbi pod tč. 4

Primjedba se djelimično prihvata. CEN, EN i ostali standardi definišu se drugim propisima u Crnoj Gori (standardizacija).

3. **Član 8 stav 1** (sada 6): razmisliti o svrsishodnosti izrade programa stematskog ispitivanja nivoa nejonizujućih zračenja za pojedina pravna lica i preduzetnike (dakle, mikro i mala privredna društva) koja očito, obzirom na prirodu svoje djelatnosti, ne koriste uređaje ili opremu koji su izvori takvog zračenja. To bi bila biznis barijera. Međutim, to ne isključuje aktivnosti da se ad hoc kontrolama obuhvate i ovi subjekti. Ako bi se predmetno usvojilo u odjeljku kaznene odredbe, trebalo bi preurediti u članu 45 tačka 1.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Shodno Zakonu o životnoj sredini, sprovođenje monitoringa je u nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine. Mišljenja smo da nije dobro shvaćena odredba ovog člana, jer se isti odnosi na izradu Programa stematskog ispitivanja nivoa nejonizujućih zračenja, čiji se troškovi sprovođenja obezbjeđuju iz Budžeta

Crne Gore i ne postoji biznis barijera. Dodatno, Programom će se svake godine utvrđivati koji to izvori zahtijevaju posebnu godišnju pažnju, što je u interesu svih građana Crne Gore.

4. Obavljanje stručnih poslova, već smo istakli, saglasno članu 10 Zakona o životnoj sredini, prevashodno je posao Agencije za zaštitu životne sredine. Pitanje je, s toga: zašto dio stručnih poslova ne treba da radi Agencija, već se isti „izmještaju” ovlašćenom stručnom licu (uz dozvolu). Dalje, pitanje je: Da li je na ovaj način „suspendovan” već pomenuti član 19 Zakona o životnoj sredini.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: U članu 5 Nacrta zakona definisani su stručni poslovi iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja koje vrši Agencija za zaštitu životne sredine (izdavanje dozvola, monitoring...), što joj je i Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave i zakonima (Zakon o životnoj sredini) dato u nadležnost, dok je u članu 9 definisano da stručne poslove iz člana 8 može da vrši ovlašćeno pravno lice koje dobije dozvolu od Agencije. (Direktiva, član 4.4)

Dodatno je u članu 34 Zakona o životnoj sredini uređeno da monitoring sprovodi Agencija i da za neposredno sprovođenje poslova monitoringa Agencija **može angažovati i druga pravna i fizička lica.**

Poslovi, kao što su izrada Studije, Procjena rizika i Akcioni program, ukoliko bi izrađivala Agencija, doveli bi Agenciju u konflikt interesa, jer su to obavezna dokumenta prilikom izdavanja dozvole za korišćenje izvora elektromagnetnog polja, koju izdaje Agencija.

5. **Član 15 stav 1:** postoji nedorečenost, s toga je neophodno dati definiciju „okoline stacionarnih izvora“, što se može dati, izmjestiti u pojmovniku.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Okolina izvora je relativno pitanje, a onaj ko će vršiti mjerenja, za njega će biti propisan način vršenja mjerenja u podzakonskom aktu (član 15, stav 6).

6. **Član 16:** Problem periodičnih mjerenja treba opredijeliti sa stanovišta kumulativnog uticaja na određene lokacije. Činjenica je da na velikom boju lokacija postoji veći broj vlasnika izvora zračenja, te je neophodno uraditi kumulativna mjerenja svih takvih zračenja. S toga, periodičnu obavezu mjerenja na određenoj lokaciji, trebalo bi da preduzme onaj vlasnik izvora zračenja koji je posljednji izvršio puštanje u rad takve opreme ili izvršio njenu rekonstrukciju. Tako bi se izbjegla nepotrebna i učestala mjerenja na pojedinim lokacijama.

Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: Pri izradi podzakonskog akta iz člana 15, stav 6, uzeće se u obzir preporuka Savjeta Evrope od 12. jula 1999. broj 1999/519/ES. S tim u vezi, ukazujemo da se u situacijama istovremenog izlaganja poljima različitih frekvencija, mora razmotriti mogućnost da će se uticaji takvog izlaganja sabrati o čemu su date i formule po kojima će se izračunavati. U istom članu, upravo zbog izbjegavanja biznis barijera i nepotrebnih troškova, predložili smo rješenje, odnosno izradu pravilnika o načinu prvih i periodičnih mjerenja, kriterijume za utvrđivanje učestanosti periodičnih mjerenja, sadržaj i obrazac izvještaja o izvršenim prvim i periodičnim mjerenjima, čime se primjedba uzima u obzir.

7. **Član 17 (sada 16),** evidentna je biznis barijera naznačena u st.4 al.1 i 5 koje treba brisati, a u članu 7 u zagradi dodati riječi „ako je ista obavezna“. To bi bilo u kontekstu naše pojedinačne primjedbe pod tč. 2.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Citirani stavovi i alineje su neophodna dokumentacija, shodno Direktivama Savjeta 89/391, 2004/40 i 2006/25, bez kojih se rad sa izvorima nejonizujućih zračenja ne može ni zamisliti.

8. Stav 6 (plaćanje takse) za sada je neuređeno, budući da važeći Zakon o administrativnim taksama nema odgovarajući tarifni broj za ovu vrstu takse. Bilo bi neophodno precizirati i rok, budući da isti nedostaje - do kada je Agencija dužna izdati dozvolu.

Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: Prvi dio primjedbe ne prihvatamo, iz razloga jer je neophodno materijalnu normu utvrditi ovim zakonom, pa je zatim neophodno odrediti tarifni broj za ovu vrstu takse u Zakonu o administrativnim taksama. Drugi dio primjedbe prihvatamo. Rok za izdavanje dozvole će biti utvrđen.

9. **Član 18 stav 1** (sada 17 stav 1) je nejasan, te ga treba pojasniti, uz naš utisak da je u pitanju posao Agencije, iako se to članom 9 tačka 7 „izmješta“ kao stručni posao za ovlašćeno stručno lice.

Primjedba se djelimično prihvata. Pojašnjen je kroz cijeli član.

Obrazloženje: U pitanju je obaveza imalaca zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja, a izradom Studije im se pruža mogućnost da se oslobode periodičnih mjerenja. Zakon mora retroaktivno da se primijeni, tj. da se odnosi i na zatečeno stanje, inače drugačije ne bi imao smisla. Dodatno, predvidjeli smo izradu Pravilnika kojim bi definisali vrstu značajnih zatečenih izvora nejonizujućih zračenja za koje će se raditi Studija.

Izrada Studije biće povjerena ovlašćenom stručnom licu, a posao, odnosno raspisivanje tendera će koordinirati Agencija za zaštitu životne sredine, dok će Ugovor sa najpovoljnijim ponuđačem potpisati svi imaooci značajnih zatečenih izvora nejonizujućih zračenja, na koje će se Studija odnositi.

10. **Član 21** (sada 20), mora se precizno naznačiti da je imalac stacionarnog izvora samo onaj ko obavlja lukrativnu djelatnost. Dakle, ne i onaj ko, primjera radi, u domaćinstvu može da ima izvor elektromagnetnog polja.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: U članu 12 stav 3 je napravljena jasna distinkcija od izvora koji se upotrebljavaju u domaćinstvu. Dakle, stacionarni izvor je nepokretni izvor elektromagnetnog polja koji ima određeno stalno mjesto djelovanja, u koje ne spadaju ugrađeni kućni aparati (mikrotalasna pećnica i sl.).

11. **Član 24 stav 2**, precizirati koja je norma u pitanja (EN ili CEN).

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Ova odredba je prenijeta iz direktive, i u zakonima se nikad ne navodi koji je standard u pitanju, jer su standardi podložni čestim izmjenama, a ima ih preko 30, tako da ne bi bilo dobro opterećivati tekst zakona sa pomenutim standardima. Od nadležne institucije, Instituta za standardizaciju, dobili smo sugestiju po tom pitanju. Standardi koje ste pomenuli biće predmet pravilnika sa decidnim navođenjem standarda.

12. **Član 26 stav 1** pojasniti, kako bi se u odnosu na zakone o unutrašnjoj, odnosno spoljnoj trgovini znalo o čemu se radi. Da li je atest dobijen uz kupovinu izvora optičkog zračenja validan ili nije posebno, sa aspekta prihvaćenih međunarodnih standarda.

Primjedba se prihvata. Član 26, koji se odnosio na uvoz, je izbrisan.

13. **U členu 26, stav 3** brisati kao biznis barijeru tačku 1, a tačku 3 preispitati sa aspekta da li se mora navesti krajnji korisnik.

Primjedba se prihvata. Član 26, koji se odnosio na uvoz, je izbrisan.

14. **U členu 26, stav 4** brisati kao biznis barijeru tačku 1, a tačku 4 kao neodređenu precizirati.

Primjedba se prihvata. Član 26, koji se odnosio na uvoz, je izbrisan.

15. **Član 26, stav 5**, saglasno pojedinačnoj primejdbi pod tačkom 8.

Primjedba se prihvata. Član 26, koji se odnosio na uvoz, je izbrisan.

16. **Član 27 stav 1** (sada 26), radi preciziranja, u skladu sa pojedinačnom primjedbom pod tč. 11. U st.4 tč. 1 i 2 brisati, kao biznis barijeru. Ovo stoga, što je tč. 6 predviđen garantni list koji „konzumira“ usaglašenost proizvoda. U protivnom, predmetno razjasniti.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Norma u členu 27, stav 1 je precizna i jasna. Što se tiče druge primjedbe, ukazujemo da je ista bila predmet konsultacija sa predstavnicima Ministarstva ekonomije, i ovo rješenje je samo povezivanje sa Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i o ocjenjivanju usaglašenosti.

17. **U istom stavu 4 tč. 7 i 8**, preispitati kada je u pitanju preduzenik, odnosno mikro i malo privredno društvo, jer je to izvjesna biznis barijera.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Odredbe direktiva 89/391, 2004/40 i 2006/25 su veoma jasne. Ove norme ne znače nova zapošljavanja, već imenovanje jednog od zaposlenih za obavljanje poslova koji se odnose na sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja. Takođe, direktive su vrlo jasne, i odredbe istih navode da lica koja rade sa izvorima nejonizujućih zračenja moraju biti stručno osposobljena. Potrebna stručna sprema zaposlenih biće utvrđena posebnim pravilnikom, i tada ćemo voditi veoma računa o preduzetnicima, odnosno mikro i makro privrednim društvima.

18. **Za stav 6**, vrijedi pojedinačna primejdba pod tačkom 8.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Primjedbu ne prihvatamo, jer je neophodno materijalnu normu utvrditi ovim zakonom, pa je zatim neophodno odrediti tarifni broj za ovu vrstu takse u Zakonu o administrativnim taksama.

19. **Član 29 stav 4** (sada 28) je nejasno da li se protiv rješenja Agencije o poništenju izdate dozvole za korišćenje uređaja može uložiti i koji pravni lijek.

Primjedba se ne prihvata.

Postoji pravni lijek uvijek. Protiv ovog rješenja može se uložiti žalba ovom Ministarstvu kao drugostepenom organu koji vrši nadzor nad Agencijom za zaštitu životne sredine.

20. **Član 31 stav 4** nužno preciziranje da li je u pitanju EN ili CEN norma.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Ova odredba je prenijeta iz direktive, i u zakonima se nikad ne navodi koji je standard u pitanju, jer su standardi podložni čestim izmjenama. Od nadležne institucije, Instituta za standardizaciju, dobili smo sugestiju po tom pitanju. Standardi će biti predmet pravilnika sa decidnim navođenjem istih.

21. **Član 32** (sada 31) čini se da je odnosni član primjer biznis barijere. S toga, isti treba pojednostaviti jednostavnim normiranjem dužnosti, u cilju otklanjanja izlaganja optičkom zračenju iznad dozvoljenih vrijednosti, a ne papirologiji, kao što je Akcioni program i slično. Posebno, imajući u vidu da najveći dio privredne zbilje čine preduzetnici, mikro i mala privredna društva.

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: U član 32, transponovane su odredbe direktiva 89/391, 2004/40 i 2006/25, koja ne pravi selekciju za izvore i izuzetke. Odredbe u ovom poglavlju predstavljaju **minimalne** sigurnosne i zdravstvene uslove za profesionalno izložena lica, i lica odgovorna za sprovođenje mjera zaštite od nejonizujućih zračenja.

22. Stav 7 istog člana brisati, budući da je njegova suština sadržana u st.6

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Različite norme su definisane u stavovima 6 i 7 i potpuno su usklađene sa direktivom 2004/40 i 2006/25.

23. **Član 33 stav 2** (sada član 34 stav 2) brisati kao suvišan, uz dodatnu napomenu da se stepen stručne sprema ne može obnavljati, već naprotiv, zaposleni se može usavršavati.

Primjedba se djelimično prihvata.

U pitanju je periodična obnova znanja. Slažemo se da jezički nije dobro napisano i ista će biti korigovana.

UPRAVA ZA INSPEKCIJSKE POSLOVE

Prihvaćene su sve suštinske primjedbe Uprave za inspeksijske poslove.

AKREDITACIONO TIJELO CRNE GORE

Prihvaćena je primjedba Akreditacionog tijela Crne Gore.

„CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA“ doo Podgorica

Prihvaćene su primjedbe „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ doo.

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

Od dostavljenih primjedbi Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost dvije nijesu prihvaćene u nastavku kako slijedi:

1. **U članu 5** ovog Zakona, jedna od nadležnosti Agencije za zaštitu životne sredine je da „vrši sistematsko ispitivanje nejonizujućeg zračenja u životnoj sredini (monitoring), a kasnije u članu 8 je dato da ove poslove „realizuje pravno lice ili preduzetnik“. Smatramo da treba napraviti precizniju kopču između ovih odredbi zakonskog rješenja.

Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje:

Izbrisan je član 5, da se ne duplira nešto što je već uređeno drugim propisima. Naime, shodno Uredbi o organizaciji i načinu rada državne uprave i Zakonu o životnoj sredini, između ostalog, Agenciji za zaštitu životne sredine dato je u nadležnost sprovođenje propisa iz oblasti zaštite od nejonizujućih zračenja. U, sada članu 9, definisano je da stručne poslove iz člana 8 može da vrši pravno lice koje dobije dozvolu od Agencije. (Direktiva, član 4.4). Dodatno je u članu 34 Zakona o životnoj sredini uređeno da monitoring sprovodi Agencija i da za neposredno sprovođenje poslova monitoringa Agencija može angažovati i druga pravna i fizička lica. Poslovi, kao što su izrada Studije, Procjena rizika i Akcioni program, ukoliko bi izrađivala Agencija, doveli bi Agenciju u konflikt interesa, jer su to obavezna dokumenta prilikom izdavanja dozvole za korišćenje izvora elektromagnetnog polja, koju izdaje Agencija.

2. **U članu 31** nije jasno propisano šta u slučaju ako na jednom mjestu imamo više izvora, ko u tom slučaju plaća procjenu rizika, ko je radi, kako da se imaju parametri svih izvora, čiji je uticaj prisutan na toj predmetnoj lokaciji.“

Primjedba se ne prihvata.

Obrazloženje: Svaka Procjena rizika radi se ponaosob. Imaoci izvora elektromagnetnog polja i optičkih zračenja dužni su da snose troškove za Procjene rizika koje su obavezne po direktivama za ove izvore nejonizujućih zračenja, koje izrađuje pravno lice, koje dobije dozvolu za obavljanje stručnih poslova od Agencije za zaštitu životne sredine. Način mjerenja biće propisan pravilnikom čiji je pravni osnov dat u članu 15 stav 6. Pri izradi podzakonskog akta iz člana 15, stav 6, uzeće se u obzir preporuka Savjeta Evrope od 12. jula 1999.godine, broj 1999/519/ES. S tim u vezi, ukazujemo da se u situacijama istovremenog izlaganja poljima različitih frekvencija, mora razmotriti mogućnost da će se uticaji takvog izlaganja sabrati, o čemu su date i formule po kojima će se izračunavati.

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Prihvaćene su primjedbe Agencije za elektronske medije.

CRNOGORSKI TELEKOM AD

Prihvaćene su primjedbe Crnogorskog Telekoma AD, kao rezultat konstruktivne javne rasprave, **osim primjedaba datih na članove 31, 32 i 15** (sada 33, 34 i 14), čije su norme veoma precizne. Vezano za član 14, jasnu sliku daje posljednji stav člana 15, kojim je predviđeno da se izradi pravilnik o načinu prvih i periodičnih mjerenja, kriterijumima za utvrđivanje učestanosti periodičnih mjerenja, sadržaju i obrascu izvještaja o izvršenim prvim i periodičnim mjerenjima. Predlog stambene zone se ne može prihvatiti iz razloga što se mjerenja sprovode i u područjima profesionalne izloženosti.

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU „TELENOR“

Od pet (5) dostavljenih primjedbi prihvaćene su dvije (2) primjedbe, dvije (2) su djelimično prihvaćene i jedna (1) nije prihvaćena. Prihvaćene primjedbe odnose se na: član 13 stav 3 (sada 12) nacrtu zakona i na član 17 stav 1 (sada 16). U nastavku obrazložemo zašto su neke primjedbe djelimično prihvaćene a zašto neke nijesu prihvaćene.

1. Mobilna mreža je „živa“ mreža (za razliku od npr. radio difuzije), koja se stalno optimizuje i mijenja, nadograđuje, unapređujući kvalitet usluga, što podrazumijeva i stalne izmjene na postojećim baznim stanicama. Nije realno očekivati od operatora mobilne telefonije da u svim slučajevima optimizacije mreže vrši nova mjerenja. Stoga, predlažemo da se utvrde precizniji kriterijumi u kojim bi se situacijama obavezno radila mjerenja, imajući u vidu da su dosadašnja mjerenja pokazala da su nivoi kumulativnog elektromagnetnog zračenja baznih stanica značajno manji od dozvoljenih granica, i da ne predstavljaju ni 10 do 15% od ukupne vrijednosti. Na taj način bi se izbjegla nepotrebna i nesvršishodna troškovna opterećenja za operatore. Predlažemo da se kao referentna vrijednost uzme prosjek mjerenja na deset najopterećenijih baznih stanica, i to po broju transivera gdje su prisutna sva tri operatora mobilne telefonije. Ova vrijednost bi mogla da ukaže na uticaj zračenja baznih stanica, kako na maksimalne vrijednosti zračenja koje one generišu, tako i prostor oko bazne stanice koji bi služio kao primjer za potrebnu minimalnu udaljenost antena od stambenog, radnog i drugog prostora, kao i na potrebu periodičnog mjerenja.

Primjedba se djelimično prihvata.

Obrazloženje: **U članu 16, stav 5 (sada)** dat je pravni osnov za izradu Pravilnika o načinu prvih i periodičnih mjerenja, kriterijumima za utvrđivanje učestanosti periodičnih mjerenja, sadržaju i obrascu izvještaja o izvršenim prvim i periodičnim mjerenjima pa će se tada ova primjedba uzeti po drugi put u obzir.

2. Smatramo da je neophodno dodatno precizirati, i predlažemo da se stav 3 ovog člana dopuni kako slijedi: „Nakon izgradnje objekta, koji sadrži izvor nejonizujućeg zračenja, a prije izdavanja upotrebne dozvole, vrši se prvo mjerenje elektromagnetnog polja“.

Primjedba se ne prihvata.

Nakon konstruktivne javne rasprave, ukazano je da se prva mjerenja sprovode nakon dobijanja upotrebne dozvole. Upravo se zato i propisala ova obaveza. Međutim, Studija korišćenja zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja, koja je predviđenih članom 17, daje mogućnost imaocima/operatorima da se oslobode prvih ili periodičnih mjerenja, što predstavlja dobro rješenje.

3. Komentar na **član 16** (sada 15) nacrtu zakona

Predlažemo da se u stavu 4 ovog člana riječi „tokom dva uzastopna periodična mjerenja“ zamijene riječima „pri prvom ili periodičnom mjerenju“.

Primjedba se ne prihvata.

Prvo mjerenje je neophodno za sve izvore. Periodično mjerenje je potrebno takođe i učestalost obavljanja periodičnih mjerenja, može se utvrditi po kriterijumima za čiju

izradu je dat pravni osnov u članu 15, stav 6. Ne može se utvrditi norma da bude između prvog ili periodičnog mjerenja, već samo između dva periodična mjerenja. Međutim, Studija korišćenja zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja, koja je predviđena članom 17, daje mogućnost imaoima/operatorima da se oslobode prvih ili periodičnih mjerenja, što predstavlja dobro rješenje.

RADIO DIFUZIONI CENTAR d.o.o.

Član 2 Izuzeci od primjene: Predlažemo da se ovim članom obuhvate i :

- trafostanice koje se nalaze van područja povećane osjetljivosti
- objekti RDC-a koji se nalaze van područja povećane osjetljivosti

Primjedba se ne prihvata.

Naime, neophodno je izvršiti prva mjerenja a način prvih mjerenja i učestalost mjerenja propisane se posebni pravilnik. Prilikom izrade pravilnika vodiće se računa da u ruralnim naseljima adekvatno uredimo kriterijume učestanosti periodičnih mjerenja. Prvim mjerenjima kroz izradu Studije korišćenja zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja data je mogućnost da se imaoi zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja, odnosno operateri oslobode prvih ili periodičnih mjerenja ukoliko se Studijom pokaže da ne čine značajne izvore nejonizujućih zračenja.

DRUŠTVO ZA TELEKOMUNIKACIJE "MTEL" D.O.O.

1. Zakon o ZNZ mora i treba da se nadoveže na Zakon o elektronskim komunikacijama (Zakon o EK)

Primjedba se prihvata. Zakoni su usklađeni.

2. Rad Agencije za zaštitu od nejonizirajućih zračenja (Agencija ZNZ) trebao je da bude usko povezan sa radom Agencije o elektronskim komunikacijama (Agencija EK). Saradnja treba da bude institucionalizovana ovim zakonom i novim Zakonom o EK.

Primjedba se djelimično prihvata, iz razloga što je saradnja Agencije za zaštitu životne sredine sa drugim institucijama, u zemlji i van zemlje, već naglašena u Zakonu o državnoj upravi i Uredbi o organizaciji i načinu rada državnih organa. Ne postoji Agencija za zaštitu od nejonizujućih zračenja, već je nadležnost sprovođenja propisa iz ove oblasti data Agenciji za zaštitu životne sredine.

3. Državni organi i Agencije ne bi trebali tražiti od lica one podatke koji su javni podaci, a koji su od interesa za Agenciju ZNZ, a koje su sistematizovani u posjedu Agencije EK i trebaju se tražiti od ove Agencije, a ne pojedinačno od operatora.

Primjedba se prihvata.

4. Prva mjerenja na radiostanicama, kao izvorima elektromagnetnog polja, koja su uslov za izdavanje dozvole za izvor po Zakonu o NZ, ne mogu biti izvedena ukoliko operator, koji je imalac te radio stanice, nema odobrenje za korišćenje frekvencija i tehničke uslove za tu radiostanicu po Zakonu o EK. Dakle, dozvole Agencije ZNZ za izvor elektromagnetnog polja ne mogu biti uslov za dozvole za frekvencije koje izdaje Agencija EKIP

Primjedba se prihvata. Taj uslov više ne postoji.

5. Svaki telekomunikacioni operator, saglasno Zakonu o EK, prijavljuje Agenciji EK svaku promjenu u radu svoje mreže, a pogotovo početak rada svojih radiostanica. Sistematizovane podatke o radu svih radiostanica, koji su od interesa za rad Agencije za ZNZ, Agencija za EK treba da dostavlja Agenciji za ZNZ. Dakle, prijavu rada radiostanice, za koju postoji dozvola Agencije EK, je bespotrebno podnositi i Agenciji ZNZ.

Primjedba se ne prihvata.

Dozvola za korišćenje izvora nejonizujućih zračenja obuhvata mnogo više od odobrenja za korišćenje radiofrekvencija. Izvor nejonizujućih zračenja neće moći početi sa redovnim radom ukoliko ne pribavi dozvolu od Agencije za zaštitu životne sredine. Naime, uslovi iz direktiva, a posebno nezaštićenost profesionalno izloženih lica, nametnuli su potrebu izrade ovog propisa čije će se odredbe primijeniti u narednom periodu.

6. Agencija za EK ima ovlašćenje za raspodjelu planiranja upotrebe frekvencija. Pri tim aktivnostima, Agencija za EK mora uzimati u obzir i aspekte zaštite od zračenja. Dozvole za frekvencije, koje izdaje Agencija EK saglasno Zakonu o EK-u i EU Direktivama, treba da sadrže uslove za ograničenje i zaštitu od zračenja. Ova agencija ima ovlašćenje da, po potrebi (na primjer konkretno u slučaju naknadno konstatovanih previsokih zračenja),izmijeni ove dozvole. Agencije ZNZ treba da učestvuje pri definisanju tih uslova za korišćenje frekvencija koje određuje Agencija EK. Izdavanje ovlašćenja za korišćenje frekvencije, odnosno rad uređaja na tim frekvencijama, saglasno obavezujućim EU Direktivama, moraju biti definisana jedinstvenim regulatornim okvirom (odnosno jednim zakonom). Dakle, dozvole za izvore elektromagnetnog polja, koje izdaje Agencija ZNZ, su nepotrebne za TK operatore, koji dobiju dozvole za korišćenje frekvencija i uslove za korišćenje frekvencija na određenim lokacijama za potrebe pojedinih radiostanica - izvora zračenja, koje u sebi sadrže odredbe o zaštiti od zračenja

Primjedba se prihvata.

Shodno Zakonu o elektronskim medijima, Agencija za elektronske medije i poštansku djelatnost nadležna je isključivo samo za dodjeljivanje radiofrekvencija i provjeru interferencije zbog ostalih sistema u zemlji, dok su za zaštitu od nejonizujućih zračenja i uticaj na stanovništvo, profesionalno izložena lica i životnu sredinu isključivo nadležni Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Agencija za zaštitu životne sredine, a za inspekciju Uprava za inspekcijske poslove, preko ekološke inspekcije.

7. Agencija EK, pri kontroli ispunjenosti uslova za korišćenje frekvencija, koje je izdala u ovlašćenju za upotrebu frekvencija, kontroliše sve uslove iz ovlašćenja, uključujući i uslove koji se tiču zaštite od zračenja. Ove kontrole podrazumijevaju i sva potrebna mjerenja ne radiostanicama. Ove kontrole se mogu inicirati i od strane Agencije za ZNZ. Agencija za EK od imaoca ovlašćenja za korišćenje frekvencija prima značajne naknade, kojima se pokrivaju i troškovi kontrole i za monitoring frekvencija. Informacije koje se dobijaju iz redovnih i ad hoc mjerenja koja svakako sprovodi Agencija, mogu u potpunosti obezbijediti sve informacije koje bi se obezbijedile odgovarajućim mjerenjima koja bi se sprovodila po Zakonu o ZNZ. Dakle prva i periodična mjerenja, koja se sprovode o trošku operatora po Zakonu o ZNZ su nepotrebna za telekomunikacione operatore, jer se mogu i trebaju sprovoditi u okviru mjerenja koje sprovodi Agencija EK, a za koje TK operatori plaćaju naknade.

Primjedba se ne prihvata.

Shodno Zakonu o elektronskim medijima, Agencija za elektronske medije i poštansku djelatnost nadležna je isključivo samo za dodjeljivanje radiofrekvencija i provjeru interferencije zbog ostalih sistema u zemlji, dok su za zaštitu od nejonizujućih zračenja i uticaj na stanovništvo, profesionalno izložena lica i životnu sredinu isključivo nadležni Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Agencija za zaštitu životne sredine, a za inspekciju Uprava za inspekcijske poslove preko ekološke inspekcije. Prva mjerenja govore o ispravnosti izvora, i da li taj izvor emituje zračenje u dozvoljenim granicama za stanovništvo i profesionalno izložena lica. Za pomenuto su isključivo nadležne prethodno pomenute tri institucije.

8. Studija korišćenja izvora od posebnog značaja, po svojem sadržaju, predstavlja dokument koji se radi za potrebe poslova Agencije za ZNZ i Agencije za EK, koje imaju zakonske mehanizme pokrivanja svojih troškova. Dakle, izradu Studije treba da finansiraju ove agencije, a ne imaoci izvora zračenja, a pogotovo ne imaoci već izdatih odobrenja za korišćenje frekvencija.

Primjedba se ne prihvata.

Obaveza sprovođenja prvih i periodičnih mjerenja je obaveza imaoca izvora, odnosno operatera, a ne državnih institucija. Dodatno, obaveze iz direktiva 89/391, 2004/40 i 2006/25, nametnuli su potrebu uvođenja minimalnih zdravstvenih i sigurnosnih uslova za zaštitu od elektromagnentnih polja i optičkih zračenja koje se ogledaju kroz Procjenu rizika i Akcioni program. Imajući u vidu da je neophodno stvoriti bolji poslovni ambijent predložili smo rješenje izrade zajedničke Studije, za razliku od kolega iz Hrvatske, po čijem se Zakonu i pratećim podzakonskim aktima predviđa izrada Studije ponaosob za svakog imaoca izvora zatečenih značajnih izvora nejonizujućih zračenja. Koristimo priliku da Vas informišemo da je, tokom javne tribine, postignuta saglasnost sa imaocima ovih izvora i ovakvim načinom izrade Studije.

9. **Ovlašćenja inspekcijskog nadzora po Zakonu o ZNZ treba uskladiti sa onim iz Zakona o EK**, kako ne bi došlo do dupliranja i sučeljavanja nadležnosti i bespotrebnih troškova, i kako bi se povećala efikasnost korišćenja postojećih resursa za monitoring frekvencija koje posjeduje Agencija EK, i time značajno smanjili ukupni troškovi sprovođenja oba zakona.

Primjedba se ne prihvata.

Zakon o elektronskim komunikacijama i Predlog zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja su usklađeni. U pitanju su potpuno dva različita inspekcijska nadzora. Inspekcijski nadzor, u okviru Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja, obuhvata nadzor nad sprovođenjem mjera zaštite od nejonizujućih zračenja (stanovništvo, profesionalno izložena lica i životna sredina).

10. Za sve stručne poslove, koje Zakon o ZNZ predviđa da ih obavljaju "ovlašćena lica", treba ovlastiti Agenciju za EK, u slučajevima kad ih već obavlja Agencija EK. ili za njih već postoje resursi u Agenciji za EK.

Primjedba se ne prihvata.

Shodno odredbama Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja. ovlašćena stručna lica mogu biti ona domaća ili strana lica, koja ispune uslove u skladu sa ovim zakonom i pratećim podzakonskim aktima.

Prihvataju se primjedbe Sektora za građevinarstvo.

CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SISTEM - AD „PRENOS“

U toku javne rasprave, predstavnica AD „PRENOS“, **gđa Gordana Todorović** iskazala je zainteresovanost da se predstavnici te institucije uključe u izradu podzakonskih akata koje će izraditi Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u saradnji sa relevantnim institucijama.

ODRŽANE KONSULTACIJE TOKOM TRAJANJA JAVNE RASPRAVE

Do održavanja javne tribine, održane su konsultacije sa predstavnicima **Ministarstva ekonomije, Ministarstva rada i socijalnog staranja** preko inspekcije zaštite na radu i sa **Kliničkim centrom Crne Gore**.

Tokom konsultacija uzete su u obzir primjedbe predstavnika Ministarstva ekonomije tako da su ponuđena rješenja sada u potpunoj sistemskoj usaglašenosti sa Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni usaglašenosti. Primjedbe su se odnosile na preciznost navođenja isprava o usaglašenosti i povezivanju sa pomenutim zakonom.

Vezano za konsultacije koje su obavljene sa predstavnicima Kliničkog centra Crne Gore ukazano nam je na primjedbe koje su se odnosile na pojednostavljenje procedure za dobijanje dozvole za korišćenje ultrazvuka i preciznijim definisanjem zabrana koje se odnose na upotrebu solarijuma i kavitacije u kozmetičkim salonima za lica ispod 18 godina. U ovim konsultacijama učestvovao je **dr Branimir Vlahović, mr Sonja Ivanović** i **gđa Gorica Fatić**. Primjedbe Ministarstva rada i socijalnog staranja dostavljene su preko inspektora zaštite na radu i sve su prihvaćene.

Takođe su tokom izrade Predloga zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja **u toku davanja mišljenja na isti** održane konsultacije sa predstavnicima **Ministarstva prosvjete, Ministarstva finansija i Sektora za upravljanje prostorom Ministarstva održivog razvoja i turizma**, čije su primjedbe integrisane u tekst propisa.

Učesnici javne tribine o tekstu Nacrta zakona o zaštiti od nejonizujućih zračenja:

Ime i prezime	Institucija/organizacija
Nikola Svrkota	D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“
Vesna Bigović	Uprava za inspekcijske poslove
Slavko Radonjić	Agencija za zaštitu životne sredine
Ilija Radović	Agencija za zaštitu životne sredine
Dijana Radulović	Agencija za zaštitu životne sredine – Aarhus centar Podgorica
Ivana Popović	Agencija za zaštitu životne sredine
Marija Petričević	Agencija za zaštitu životne sredine
Andrija Pejović	Agencija za zaštitu životne sredine
Ranka Zarubica	Agencija za zaštitu životne sredine
Ilija Gojović	Agencija za zaštitu životne sredine
Anđela Kilibarda	Agencija za zaštitu životne sredine
Nikola Golubović	Agencija za zaštitu životne sredine
Elvis Babačić	Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost
Boris Jevrić	Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost
Nikola Ivanović	Agencija za elektronske medije
Lidija Čizmović	Agencija za lijekove i medicinska sredstva
Tatjana Miranović	Sekretarijat za komunalne poslove i saobraćaj – Glavni grad Podgorica
Vuk Iković	Opština Danilovgrad
Zihad Methadžović	NVO „Forenzičar“
Vanja Karađinović	Ministarstvo zdravlja
Branimir Vlahović	Klinički centar
Sonja Ivanović	Klinički centar
Gorica Fatić	Klinički centar
Aleksandar Andrić	Crnogorski Telekom
Draško Ivanović	Crnogorski Telekom
Nataša Pavlović	Telenor d.o.o.
Želimir Kapor	Telenor d.o.o.
Radojka Radulović	Sekretarijat za planiranje i uređenje životne sredine, Prijestonica Cetinje
Dragan Mrkić	Radio difuzni centar d.o.o.
Aleksandar Vukmirović	Radio difuzni centar d.o.o.
Gordana Todorović	Crnogorski elektroprenosni sistem
Ljiljana Đerković	Ministarstvo odbrane
Marina Spahić	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Jelena Plamenac	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Slavica Braunović	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Maja Raičević	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Đurović Tamara	Ministarstvo održivog razvoja i turizma
Đorđina Stajkić	Ministarstvo održivog razvoja i turizma